

**Національний
університет
біоресурсів і
природокористування
України**

**Факультет
ветеринарної
медицини**

НДІ Здоров'я тварин

**«ЄДИНЕ ЗДОРОВ'Я – 2022»
Матеріали Міжнародної наукової конференції**

**22-24 вересня 2022 р.
НУБіП України, м. Київ**

УДК 619: 611.718: 616-001.7-073.7: 639.1.022

**МАКРОМОРФОМЕТРІЯ ДЕЯКИХ ОРГАНІВ КИТАЙСЬКОГО
АЛІГАТОРА**

Третьякова К. М., студентка 5 курсу факультету

Науковий керівник - Друзь Н. В., канд. вет. наук, доцент

*Національний університет біоресурсів та природокористування України,
м. Київ*

Алігатори – це хребетні холонокровні тварини, що ведуть напівводний спосіб життя. Саме такий спосіб і призводить до певних анатомічних особливостей їх органів та систем. Китайський алігатор – це один з двох сучасних видів алігатора, надзвичайно рідкісний екземпляр для нашої країни. Дослідження тварин, які не належать до нашого ареалу, проведення порівняльних досліджень та встановлення їх дійсної будови, цікавить сучасних морфологів.

Матеріалом нашого дослідження був труп китайського алігатора, фіксованого у 10 % розчині формаліну. Родом з Пекіна, потрапив до Київського зоопарку 1957 року вже дорослим, статевозрілим. Точний вік тварини визначити не вдалося, оскільки жодної середньої тривалості життя алігатора не виміряно. Роботу виконано на кафедрі анатомії, гістології та патоморфології тварин ім. акад. В. Г. Касьяненка Національного університету біоресурсів та природокористування України. У процесі досліджень користувалися вимірювальними інструментами: штангенциркуль (ГОСТ 166-89), металева лінійка (ГОСТ 427-75), рулетка (ГОСТ 7502-98), електронні (Item No. FS-500, 500g × 0,1 g) та торсіонні ваги (ВТ до 500 мг, 1 розподіл = 1 мг). При описі дослідженого матеріалу користувалися анатомічними термінами та їх комбінаціями відповідно до міжнародної анатомічної номенклатури – *The Nomina Anatomica Veterinaria*.

Незважаючи на тривалий процес еволюції, ці плазуни зберегли практично всі риси своїх предків, пристосовані до напівводного середовища проживання. Довжина тіла китайського алігатора від верхівки носа до кінчика хвоста – 1 м 63 см, маса – 18 кг 700 гр. Тіло приплюснуте, каудально переходить у потужний хвіст, який є допоміжним органом нападу чи захисту. Довжина хвоста – 78 см. Має короткі ноги, але швидкісні. Особливістю характерною для алігаторів є кількість пальців на кінцівках. І так, грудна кінцівка має 5 пальців, а тазова – 4. На дорсальній поверхні шкірного покриву є ряди з надзвичайно міцних і щільно з'єднаних рогових пластинок, які продовжують рости із самою особою. Рогових пластинок – 56.

Морда видовжена, має U-подібну форму. Верхня щелепа китайського алігатора значно ширша за нижню. Через це зуби нижньої щелепи, коли рот тварини закритий, майже повністю приховані. На кожній кістці верхньої щелепи по 12 зубів, але в нижніх – 14. Довжина зуба коливається від 0,2–1,5 см. Ротова порожнина помітно відмежована від глотки м'язово-хрящовим клапаном. На дні власне ротової порожнини лежить язик, маса якого 120 гр. Відстань від верхівки язика до гортані – 16 см. За рахунок будови глотки і наявності язикової кістки, алігатор може схопити здобич під водою, але не може її там проковтнути.

Алігатор має травну систему, схожу на крокодилову, з невеликими відмінностями. Шлунок алігаторів складається з двох частин, причому перша, менша частина, містить гастроліти. Шлунок кишкового типу, за будовою подібний до птахів. Ширина шлунка 3,5 см, довжина – 13 см, висота – 9 см. Відстань між кардією та пілорусом – 5 см.

Між висхідним та низхідним положеннями дванадцятипалої кишки знаходиться підшлункова залоза блідо-рожевого кольору. Підшлункова залоза має тіло та дві гілки. Довжина гілок – 6 см, а тіла – 3. Маса її 20 гр. Печінка має 2 частини. На правій частині знаходиться жовчний міхур. Маса печінки – 550 гр. Кожна частка має трикутну форму. Ліва частка: основа – 12,5 см, висота – 14 см. Права частка: основа – 12,5 см, висота – 14,5 см. Обидві частинки з'єднані невеликою перетинкою, довжина якої – 2 см. Довжина жовчного міхура – 5 см. Дванадцятипала кишка формує 2 положення: висхідне та низхідне. Довжина кожного з них – 7,5 см. Діаметр кишки – 1,3 см. Порожня кишка формує петлі. Довжина кишки – 1 м 45 см. Ширина кишки: у ненаповнених харчовими масами місцях – 8 мм, а в наповнених – 3,2 см. Каудальна брижа кишки стає коротшою (5 см). Без видимих меж вона перетворюється на товстий кишечник. На початку якого є невелике сліпе випинання довжиною – 0,5 см. Відразу за цим сліпим виростом присутній сфінктер. Ширина кишки до сфінктера – 3 см, а на ділянці сфінктера – 2 см. Далі поступово розширюється та переходить у клоаку, ширина якої близько 5 см, а довжина – 12 см. У клоаки знаходяться дві залози видовженої форми блідо-рожевого кольору. Довжина кожної – 3,5 см, а ширина – 2,5 см.

Нирка темно-бурого кольору із зеленуватим відтінком. Маса обох бруньок – 126 гр. Довжина нирки – 12 см, а ширина – 5 см. Селезінка масою 110 гр. Обидва яйцепроводи довгі і підвішені на широкій брижах. Довжина яйцеводи – 1 м 10

см. Ширина: у початковій частині – 1 см, у середній частині – 1,5 см, у каудальній частині – 1,3 см. Трахея має сплющено-овальну форму в дорсальному напрямку. Висота її 1,2 см., а ширина – 4 см. Довжина трахеї – 22 см, довжина трахейних кілець близько 0,5 см. Усього трахейних кілець 56. Легкі масою 106 гр. Довжина правої легені – 18 см, а лівої – 20 см. Легкі на частинки не діляться. Краніальні кільця формують 3-4 вирости зубчасто-овальної форми. Серце висотою – 5 см, а ширина – 5 см. Маса його – 34 гр. Серце алігаторів складається з чотирьох камер і значно досконаліше за трикамерне серце інших рептилій.

Таким чином, температура тіла, інтенсивність обміну речовин, рухова активність та апетит алігаторів істотно залежать від температури навколишнього середовища, процес газообміну в їх клітинах протікає ефективніше, ніж у ящірок та черепах, що і проявляється в їх анатомічних особливостях.